

13.9.2021

VN/7595/2021

VN/7595/2021-STM-21

Vakuutuslääkäritoiminnan kehittämisen neuvottelukunnan kokous

Aika 13.9.2021 klo 13-14.10.

Paikka Teams

Läsnä Hanna Sarkkinen, sosiaali- ja terveysministeri, pj
Jiri Sironen, STM

Anu Aalto, Neuroliitto
Henrik Gustafsson, Invalidiliitto
Timo Kallioja, Aivovammaliitto
Ari Kaukiainen, Suomen vakuutuslääkärien yhdistys
Paavo Koistinen, Kuluttajaliitto Konsumentförbundet ry
Piritta Koivukoski-Kouhia, OM
Janne Leinonen, Kela
Kari-Pekka Martimo, Suomen lääkäriliitto
Mikko Nyssölä, EK
Piritta Poikonen, Finanssiala
Minna Sirkka, Tela
Harri Suhonen, Suomen potilasasiamiehet ry
Jaana Rissanen, STM
Kirsi Terhemaa, STM

Milla Mustamäki, STM, sihteeri

1 Kokouksen avaus

Ministeri Sarkkinen avasi kokouksen.

2 Esittelykierros ja mahdolliset toiveet neuvottelukunnan toiminnan suhteen

Neuvottelukunnan jäsenet esittäytyivät. Keskusteltiin neuvottelukunnan uuden toimikauden aiheista.

Esiin nousi erityisesti viestintä ja tiedotus korvausprosesseista, muutoksenhakujärjestelmästä sekä muun muassa työkykyisyyden määritelmästä. Lisäksi olisi tarve lisätä tietoisuutta siitä, mitä tarkoittaa, jos saa hylkäävän korvauspäätöksen. Toivottiin, ettei hylkäävän päätöksen saanut jäisi yksin vaan häntä varten olisi jokin turvaverkko. Toisaalta muistutettiin, että tiedotus vaatii resursseja. Koska vastuu tiedottamisesta ja viestinnästä jakautuu monelle taholle, ei viestinnän toimeenpano voi olla yhtä laadukasta kuin jos yksi taho vastaisi siitä.

Myös hoitavien lääkärin ja vakuutuslääkärin koulutuksen kehittäminen nostettiin esiin. Vaikka professuuri ei toteutuisikaan suunnitellusti, on monia muita hyviä koulutukseen liittyviä asioita, joita tulisi käsitellä. Muistutettiin myös, että lääkärin koulutuskokonaisuus on jo nyt laaja. Lääkärit ovat ennen kaikkea kiinnostuneita olemaan hyviä klinikoita, eivät sosiaaliturvan asiantuntijoita.

Ehdotettiin listauksen laatimista niistä aiheista ja kehittämiskohteista, joita neuvottelukunta voisi kautensa aikana käsitellä ja edistää. Neuvottelukunnan sihteerin voi myös olla yhteydessä kokousten välillä ja ehdottaa kokouksissa käsiteltäviä aiheita.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

295 163 415
358 295 163 415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

3 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin pöytäkirja.

4 Erikoislääkärin osallistuminen korvausprosessiin

Anu Aalto esitteli järjestöjen näkemyksiä aiheesta. Järjestöt kannattavat tapauskohtaisesti asianomaisen erikoisalan erikoislääkärin hyödyntämistä korvausprosessissa. Erityisesti työtapaturma- ja liikennevakuutuksessa se olisi tarpeen, koska syy-yhteyden arvioiminen on suurella merkityksellä näissä vakuutuslajeissa. Lisäksi erikoislääkärin konsultointi olisi tarpeen harvinaisten sairauksien yksilöllisten oireiden tunnistamisessa ja vaikutusten arvioinnissa sekä neurologisten sairauksien ja vammojen kognitiivisten oireiden arvioinnissa. Myös esimerkiksi syöpäsairauksien, vaikean astman ja aivovammojen yksilöllisyys ja mahdolliset myöhäisvaikutukset sekä jälkitilat edellyttävät erikoislääkärin arviointia.

Erikoislääkärin osallistuminen vakuutuskorvausprosessiin edistäisi perustuslain 21 §:ssä säädettyä oikeusturvaa, kuten käsittelyn asianmukaisuutta ja oikeutta tulla kuulluksi sekä oikeutta saada perusteltu päätös. YK:n vammaissopimus edellyttää, että sopimuspuolet varmistavat vammaisille henkilöille oikeussuojan tehokkaan saavutettavuuden. Esimerkiksi harvinaissairauksien voidaan hyvin perustein katsoa kuuluvan YK:n vammaissopimuksen mukaiseen vammaisuuden määritelmään. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta on hyviä kokemuksia neurologista ns. lisäresurssina, joka tarvittaessa osallistuu tapauksen käsittelyyn. Tällä on ollut suotuista vaikutus vakuutettujen oikeusturvan toteutumiseen.

Piritta Poikonen esitteli vakuutusalan näkemyksiä. Kielteinen korvauspäätös ei ole koskaan yksin vakuutuslääkärin päätös. Usein kielteiset päätökset eivät johdu lääketieteellisen osaamisen puutteesta. Esimerkiksi syy-yhteyden toteaminen on viime kädessä oikeudellista. Vakuutusyhtiössä edustettuna olevaa osaamista voidaan täydentää ohjaamalla asiakas jonkin tietyn erikoisalan erikoislääkärin vastaanotolle. Vakuutusyhtiössä arviointi tehdään joka tapauksessa asiakirjojen perusteella. Ei ole tarkoituksenmukaista, että kaikki lääketieteen erikoisalot olisivat edustettuina vakuutusyhtiöissä jo omasta takaa, koska erikoisaloja on peräti 50. Ei voida ajatella, että vain saman alan erikoislääkäri voisi arvioida asiakkaan tilan asiakirjojen perusteella. Jo nyt vakuutuslääkärit konsultoivat toisiaan yhtiön sisällä, jos siihen ilmenee tarvetta. Kaikkein haastavimmat tapaukset arvioidaan monialaisessa asiantuntijakokoonpanossa. Lisäksi etuudenhakijat ovat kattavasti tutkittu jo ennen hakemuksen tekoa, eli lääketieteellisen selvityksen puutteesta ei ole kyse.

Keskusteltiin aiheesta. Janne Leinonen Kelasta totesi, että molemmat näkökulmat asiaan ovat hyviä. Kela pyytää lääketieteellisiä arvioita pääasiassa erikseen lasten tai aikuisten sairauksiin erikoistuneilta asiantuntijalääkäreiltä. Tämä ei ole kuitenkaan huomattavasti vähentänyt tyytymättömyyttä. Leinonen kysyi myös, voisiko STM tuottaa neuvottelukunnalle jotain toteutuneiden vaikutusten arviointia vuonna 2019 toteutetusta terveydenhuoltolain uudistuksesta, jolla yliopistosairaaloille säädettiin velvollisuus antaa lausuntoja tuomioistuimille? Ministeri Sarkkinen totesi, että tätä selvitetään.

Lisäksi keskustelussa esiin nousi se, että vakuutusyhtiöiden omat vakuutuslääkärit ovat pääsääntöisesti erikoislääkäreitä, vain harvoin yleislääkäreitä. Lisäksi useimmilla on vakuutuslääketieteen erikoispätevyys.

Todettiin myös, että päätöksiä ei aina perustella riittävästi, mikä aiheuttaa epätietoisuutta ja turhaa tyytymättömyyttä. Toisaalta taas erityisesti muutoksenhakulautakuntien antamat päätökset alkavat olla pitkiä ja monimutkaisia, mutta niistä ei ehkä silti riittävällä tasolla selviä se, miksi juuri hakijan tapauksessa lääketieteellinen arviointi ei oikeuttanut korvaukseen.

Toisaalta huomautettiin, että kaikista vakuutuslajeista on jouduttu säätämään yhtiöille perusteluvelvollisuus ja lisäksi tuoreimpana vahvistuslausuma, jossa viitataan asiantuntemukseen. Lainsäädäntötoimin voidaan siis saavuttaa lisäarvoa. Lisäksi prosessieconomisesti olisi järkevää, että päätökset olisivat oikein jo lähtökohtaisesti ja turhilta muutoksenhailta välttyttäisiin.

Ministeri Sarkkinen totesi, että asia on monitahoinen ja sitä voi tarkastella eri lähtökohdista. Ennen asian jatkokäsittelyä sitä on syytä pohtia virkatyönä ministeriössä.

5 Muut asiat

Ministeri Sarkkinen totesi, että seuraavaan kokoukseen pyritään toteuttamaan listaus mahdollisista toimikauden aikana käsiteltävistä aiheista ja toimenpiteistä.

6 Kokouksen päättäminen

Ministeri Sarkkinen päätti kokouksen.

